

İdealist Bir Adam Portresi
TEKNOKRAT

SEDAT ÇELİKDOĞAN
KİTABI

YASİN TOPALOĞLU

Yasin Topaloğlu

İdealist Bir Adam Portresi
Teknokrat Sedat Çelikdoğan

«Elips Kitap»

Topaloğlu Y.

İdealist Bir Adam Portresi Teknokrat Sedat Çelikdoğan /

Y. Topaloğlu — «Elips Kitap»,

Türkiye'nin ağır sanayi mimarlarından Sedat Çelikdoğan, tüm yaşamı boyunca millî ve yerli kalkınma hedefini gütmüş ve bu hedef için birçok sanayi kuruluşunun kurulmasında önayak olmuştur. 1960'lı yıllarda, ağır sanayi hamlesinin başlatıcısı Necmettin Erbakan ile üniversite yıllarından başlayan kader ve yol arkadaşlığı uzun yıllar devam etmiş ve Çelikdoğan, Erbakan'ın hükûmet ortağı olduğu dönemlerde onun başdanışmanlığını yapmıştır. Siyaset sahnesinde veya ekranlarda yüzü görünmese de Türkiye'nin ekonomik kalkınmasında çok büyük katkılar sağlamıştır. Dolayısıyla onun millî ve yerli kalkınma davasına adanmış ömrünün dönüm noktalarını; Türkiye'nin geçmişine ve geleceğine, siyasetine ve belediyeciliğine, kalkınmasına ve gelişmesine yönelik görüş ve önerilerini tarihe not düşmek büyük bir önem arz etmektedir.

Содержание

ÖN SÖZ	5
İSLAM DÜNYASI VE MÜSLÜMANLAR	9
TÜRKİYE’NİN YOKLUK VE YOKSULLUK YILLARI	13
AĞIR SANAYİ HAMLESİ BAŞLADI	16
“TAYYİP BEY’İN MEYDAN OKUYAN BİR DİLİ VAR”	24
ERDOĞAN, ERBAKAN’DAN DERS ALDI MI?	27
Конец ознакомительного фрагмента.	28

İdealist Bir Adam Portresi Teknokrat Sedat Çelikdoğan Kitabı

ÖN SÖZ

İmparatorluk bakiyesi bir coğrafyada nasıl bir devlet şekli kurarsanız kurun temel istinat noktanız yine devralmış olduğunuz mirasın koyu tesiri altındadır.

Orta Asya steplerinden kopup gelen Türkler başta Anadolu coğrafyası olmak üzere üç kıtada muhtelif isimler ve hanedanlıklar olarak devlet olmayı başardı.

Osmanlı Devleti'nin temelini atıldığı Söğüt ve çevresi bu anlamda stratejik bir yerdir. Bu yerin seçimi salt Konya Selçuklularının uç beyliği şeklinde açıklanamaz.

Bu tercih aynı zamanda Osmanlı zihninin mücadelesinin ipuçlarını da vermektedir. Osmanlı'nın kavgası Batı'yla, yani Avrupa ile olacaktır. Kuruluşundan bir asır geçmeden Edirne'nin başkent ilan edilmesi ve yüz yıla yakın bu rolünü icra etmesi Avrupa'yla olan çatışmanın yoğunlaşarak devam etmesi en müşahhas bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yüzyıllar süren bir çatışmanın her iki tarafa da karşılıklı tesirler yapacağı aşîkârdır.

Belki de bu Osmanlı'nın aynı zamanda Batılı bir devlet olarak tarifine imkân da verebilir. Uzun yıllar ordusunu Bâtini-Bektaşî Yeniçerilik üzerine inşa eden Osmanlı, İstanbul'un fethiyle birlikte daha da Avrupai bir görünüm alır.

Sıtmaya tutulmuş bir şekilde Osmanlı 1699 yılından itibaren kendi olmaktan çıkacak her telkine, her şekle, her anlayışa teslim olur.

Eğitimden üretime, savaş sanatlarından toplumsal yapıya özgün hiçbir söylem geliştiremez.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında gerçekleştirilen bütün “devrimler” Tanzimat Dönemi'nde yapılan ya da yapılamayan her türlü batıl reformun tekrarı ve tezahürüdür.

Atatürk'ü Şapka Devrimi'yle suçlayanların ataları, İkinci Mahmut'un fesi zorunlu kıldığını anlamak istemez. Cumhuriyet elitlerinin İstiklal Mahkemeleri üzerinden yaptıkları mezalimleri unutmayanlar yine Tanzimat sonrası lağvedilen Yeniçerilerin hunharca top atışlarıyla katlettiklerini, İstanbul sokaklarında Yeniçeri dışındaki tüm askerlerin ve halkın sürek avına çıktığını bilmezlikten gelir.

Osmanlı da kendi olmaktan uzaklaştığı oranda hezimete uğrar. Fethe dayalı dönem sona erince kendi içindeki çatışmalar yoğunluk kazanır.

Endülüs Müslümanlarının da sonu benzer olmuştur. 800 yıllık muhteşem medeniyet, Avrupa'yı Avrupa yapan hususiyetler, kendi içinde önlenemeyen iktidar kavgalarının sonucu heba olur.

Batı dünyasının yeni kıta Amerika'yı keşfi, Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi'nin dönemine göre olağanüstü tesirleri Müslüman coğrafyasında yaşayan tüm Müslümanları edilgin hâle getirmiştir. Bu gelişmeler karşında özgün bir üslup geliştiremeyen İslam coğrafyası sömürgeciliğe de açık hâle gelmiştir.

İki dünya savaşıyla harabeye dönen Avrupa ve Asya kıtasının halkları Amerikan hegemonyasını kabule hazır bir duruma sokmuştur.

NATO, CENTO, OPEC, AB, Sovyetler Birliği, IMF, Dünya Bankası, BM gibi organizasyonlar iki kutuplu bir dünya meydana getirmiş, kayda değer bir varlık gösteremeyen “Bağlantısızlar Hareketi” de çeşni olmaktan öteye gidememiştir.

Bugün İslam İşbirliği Teşkilatına üye 57 devlet var, bunlardan sayıları her gün biraz daha artan -Karadağ'ın bağımsızlık ilan etmesiyle- 40'tan fazlası Osmanlı toprakları üzerinde kuruldu. Sadece 23 Arap devletinin kurulması anlatılmak isteneni anlama konusunda önemli bir göstergedir.

Yarım milenyum kadar bilimin rafına bir A4 kâğıdı koyamayan Müslüman topluluklar, zengin maden ve petrol imkânlarına rağmen tüketen olmaktan kurtulamamışlardır.

Bu bağlamda özgün bir ses, yerli bir duruş, İslam'ı ve yüzyılı dolayısıyla batılı anlama konusunda donanımlı bir aksiyon olarak Millî Görüş Hareketi oldukça önemli bir etkileşim meydana getirdi.

Öğreniminin bir bölümünü Avrupa'da yapmış ve kendine özgü patentler elde etmeyi başarmış biri olarak Necmettin Erbakan'ın öncülük ettiği bu teknokratlar umut vadeden bir hareket olarak önceleri müesses medya-sermaye-devlet düzeni tarafından karikatürize edilmiş ama rakiplerinin tabiriyle “lastik bir top” gibi üzerine basılsa bile kendini yeniden inşa etmeyi başaran Erbakan'ın yılmaz mücadelesiyle özgün bir tasarım olarak kendini korumayı başarmıştır.

Bu topraklarda İttihat ve Terakki'nin organizasyonundan daha örgütlü bir organizasyon kurmayı başaran Necmettin Erbakan'ın bu kabiliyeti aynı zamanda onun mütemadiyen önünün kesilmesine neden olmuştur.

Kuruluşuna öncülük ettiği 6 partiden sadece birine kurucu olabilen Erbakan'ın tam olarak beş partisi kapatılmış ve kendisi pek çok yasağa muhatap olmasına rağmen “İman varsa imkân da vardır.” diyerek yaptığı işleri anlamlandırmayı başarmıştır.

1970'li yıllarla birlikte iktidara ya doğrudan ya da dolaylı olarak ortak olan Millî Görüş Hareketi 1990'lı yılların ortalarında büyük ortak olarak iktidar olmuş bu durum, dış ve iç bütün düşmanlarını seferber etmiştir.

Orta sınıf Anadolu insanının kendini ifade ettiği Millî Görüş Hareketi mahalli seçimlerde elde ettiği sayısız başarıları iktidara da taşımaya muvaffak olmuştur.

Necmettin Erbakan ve Hareketi'nin, İsrail ve ilk günden itibaren FETÖ karşıtlığı bütün düşmanlarının, Batı kulüpçülerinin, faiz lobilerinin, ithalat yanlısı mütegalibenin husumet odağı olmuştur.

Tanzimat'tan bu tarafa Batı'ya ve batıla karşı özgün bir medeniyet tasarımı sunan Erbakan ve Hareketi ağır sanayiden ahlak ve maneviyata, eğitimden faize kadar hemen hemen hayatın her alanında özgün bir dil geliştirmiştir.

Hareketin öncü isimlerinin neredeyse tamamı ilahiyatçı bilinmekle birlikte aslında tamamı mühendistir.

Hareketin bilinen isimlerin yanı sıra kamuoyunun marufu olmayan pek çok ismi de var.

Kendini kurmay olarak konumlandırıran ve asla siyaset yapmaya tevessül etmeyen bu isimlerden biri Sedat Çelikdoğan'dır.

Ostim Vakfı'nın Genel Sekreteri Gülnaz Karaosmanoğlu'nun yayınevimizi ziyareti ile birlikte şifahen tanışma bahtıyarlığına eriştiğim Sedat Çelikdoğan'ın hayatı ve anıları kitaplaştırılmak isteniyordu.

Ve böylelikle hayatta çok şey başarmış ama sıradan biri gibi görünmeyi bilen, alanında emsalsiz iddiaları olan ama böbürlenmeyen, bilmediğini bilen, bildiklerini kibriyle yoğurmayan Sedat ağabeyle serüvenimiz başladı.

Toplam 13 defa yayınevinde, Hamamönü'nde, Ankara Kale'sinde, fabrikasında, Ostim merkezinde, çeşitli mekânlarda bir araya geldik.

İlk nehir söyleşi görüşmesi Ostim'de kendi odasında idi. Ve bir teknokrata sorulacak soru diye sadece bir soru hazırlamıştım. Soru yarım Word sayfası tutmuştu.

Genellikle ilk sorunun cevabından yola çıkarak sorulara devam eder ve kitabı bitiririm. Sedat Hoca yarım Word sayfalık soruya “bilmiyorum” cevabını verince nasıl bocaladığımı hâlâ dün gibi hatırlıyorum.

Sedat Hoca'nın en büyük şikâyeti üretim modelinden toprak-rant modeline geçilmesiydi.

Müteaddit defa bu konuyu gündeme getiriyordu.

Hızlı tren projelerinde Ostim'in rolü için nasıl çırpındığını “Bir dokun bin ah işit.” boyutuyla anlatıyordu.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın peşinden nasıl koştuğunu gözleri buğulanarak anlattı: Erdoğan'ın katıldığı bir toplantıda Sedat Hoca randevu talep etmiş. Erdoğan bunun üzerine özel kalem müdürü Hasan Doğan'a talimat vererek görüşmeyi organize etmesini söylemiş. Konu, hızlı trenlerin ihalelerinde yerli yedek parça oranının artırılması. Sedat Çelikdoğan sayısız defa Hasan Doğan'a randevu talebini iletir. Bir safha sonra Hasan Doğan'a da ulaşamaz. Bunu üzerine aradan geçen bir zaman sonrasında yeniden Başbakan Erdoğan'la karşılaşılır. Randevu talebini yeniden gündeme getirir. Erdoğan "Hasan..." der demez Sedat Hoca, "Ben zaten sizden, bana Hasan Doğan'dan randevu almanızı rica ediyorum." şeklinde cevap verir.

2016 yılında Sedat Hoca vefat etti.

Kitabı yayınlamakla yayınlamamak arasında mütereddit kaldım.

Ostim Vakfı'yla müşterek yapacağımız iş gecikince ben bizim yayınevinin versiyonunu yayınlamayı bir borç bildim.

İddiasız bir iddianın, ölümün soğuk yüzüyle birlikte yok olmasına gönlüm el vermedi.

İşte bu kitabın kısa hüznü hikâyesi...

Yasin Topaloğlu

Eylül 2020 / Ankara

Sedat Çelikdoğan

İSLAM DÜNYASI VE MÜSLÜMANLAR

Hocam eğer Mısır'a gittiyseniz görmüşsünüzdür, El Ezher Üniversitesinin hemen yan tarafında Kahire Mezarlığı var. Mezarlığın en büyük özelliği, içinde mezar evlerin bulunması. Bu evlerde yüz binlerce yoksul insan barınıyor. Düşünün, bizim türbe dediğimiz tarzda yapılar. Mısırlılar geleneklerini orada yaşıyorlar. Mezarda birkaç oda ve avlu var. Rivayete göre mezar evlerde 1 milyon insan yaşıyor. Metruk bir mezarlık değil. Hâlen insanlar cenazelerini defnettikleri mezarlarda yaşıyorlar. Bu evlerin yanında gecekondu, lüks konut sayılır.

İslam coğrafyasının hâlipürmelalini yansıtan yoksulluğun fotoğrafını orada çekmek mümkün. Oranın asimetrisi bir başka İslam coğrafyasında da çatışma var. Afganistan, Pakistan havzasında çok şiddetli çatışmalar yaşanıyor. Daha sayacak olursak Arakan'da, Moro'da uzun yıllardır süren çatışmalar bir türlü bitmiyor. Libya, Nijerya yeni bir çatışma alanı oldu. Sudan, Irak, Suriye, Mısır ve Filistin bizim hinterlandımızda olan ülkeler. Şimdi bütün bu İslam havzasının 20. ve 21. yüzyıldaki durumuna baktığımızda görüyoruz ki gözler Türkiye'de. Bu bağlamda İslam dünyasının hâlipürmelali sizin mühendis diyalektiğinizde nasıl bir yere oturuyor?

Bazı şeyleri planlamak için para gerekmiyor; ama sahayı bilmek ve şartları görmek önemli. İnsanların çektiği eziyeti anlamak için, içimizin yanması lazım. Eğer yaşanan dram içini yakmıyorsa bakar geçersin. "Ölüyorsa ölüyor!" dersin. Mısır'daki mezar ev yapılanmasını göz önüne alırsak bizim çözümümüz, yani gecekondu, daha insani görünüyor. Gecekonduardaki sosyal düzen, insana daha saygılı.

Elbette gecekondu daha insani. Bakıyorsunuz, önünde bahçesi var. Gecekondu olmasaydı Ankara bu kadar yeşil bir başkent olur muydu? Biraz tartışmalı bir konu!

Olmayabilirdi. Tabii o gecekondu sonradan sahiplerine çok para kazandırdı. İçlerinde çok zenginleşen kişiler oldu. Bu yönüyle bakıldığında da bir haksızlık söz konusu. Vatandaş şehre geliyor, devletin arazisini gasbediyor ve gecekondu diyor. Devlet de ona altyapı hizmeti götürüyor. Adam bir süre sonra evinin arsasını kat karşılığı müteahhide veriyor ve aldığı birkaç daireyle yüksek gelir sahibi oluyor. Bunda bir tuhafılık var. Devletin bunu planlamayla çözmesi lazım. Ankara'nın kuzeyindeki gecekondu dönüşümü bu konuda güzel bir örnektir. Burada yapılan planlamadan önce problemi görmek gerekiyordu. Esasında problemin daha ilk başta görülmesi lazımdı. Sorunlar erken görülmediği için çözüm de gecikiyor. Problem çözümleme ve planlama yapma noktasında bütün İslam âleminde bir körlük var. Bu para işi değil. Arsa zaten devlete ait. Eksik olan nedir? Planlama. Küçük bir planlama yapılırsa ve çözüm formüle bağlansa sorunların birikip altından kalkılamaz hâle gelmesi engellenmiş olur.

Uzun yıllar Müslüman ülkelerin bir kısmı Sovyet etkisinde kaldı. Örneğin Suriye, Mısır, Irak... Hatta Kaddafi'nin Libya'sı kendine özgü sosyalist bir anlayışla inşa edildi. Oralarda bu planlamalar Sovyetik anlayışla yapıldı. Sovyetler Birliği de planlamacı bir anlayışla yönetilmişti. Buralarda niye karşılığı olmadı bu planlamacılığın?

Bu toplumlar, onlara göre geriden geliyor. Bizim vatandaşımız ezik, tepki veremiyor, korkuyor. Rusya'daki vatandaş biraz daha demokratik öz güvene sahip. Onlarda sendikalar var; dertlerini söyleyebiliyorlar, itiraz edebiliyorlar, yürüyüş yapabiliyorlar. Bizim insanımız geçim derdinde.

Ayrıca kendi sorunlarına bile yabancı. Sadece yaşama kaygısı taşıyor. Demokratik hakları olduğunu bilmeyen bir toplumuz. Tepedekiler ne derse onu tekrar ediyoruz. Devleti yönetenlere karşı çok hürmetliler. Sorgulamayı bilmiyorlar.

Türkiye'deki gecekondulaşmada rant var. Rant sebebiyle gecekondulaşma dönüşümleri inşaat sektörüne yarıyor. İmarat yapılan bir değişiklik insanları kısa sürede büyük paralar kazanabiliyorlar. İmarat düzenlemesinden önce haberi olanlar arsa toplayarak haksız gelir elde ediyorlar. Bu süreç, arsa spekülasyonları yaratıyor. İmarat yapılacak değişiklikten önce haberi olanlar arsa topluyor ve imar geçtikten sonra inanılmaz bir servete kavuşuyorlar. Bu durum bitmedi. İnsanlar iktidar olmayı bunun için istiyor.

Onun için son yıllarda belediye başkanı olmak, belediye meclisinde görev almak herkesin hedefi hâline geldi. Eskiden belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği bu denli cazip değildi.

Köylerde, kentlerde kıymetlenen yerler belli. Mesela adam zamanında Ankara'ya gelmiş, Esat tarafında arsa almış. Sonra bakmış ki arsa değeri artmıyor, bir müddet sonra gitmiş kendi memleketinden tarla almış. O tarla da değeri artmıyor. Eğer yapılan imar değişikliklerinin farkında olsaydı, önce haber alsaydı büyük bir zenginlik elde edecekti. Gecekondulaşmanın başladığı tarihte Ankara veya İstanbul gibi değerli bir şehrimizin iyi bir yerinden arsa alan insanlar çok para kazandılar. Aldıkları yer beş sene sonra, on sene sonra, on beş sene sonra muhakkak değeri arttı. Çünkü o dönemde göçler vardı. Bu yönde bir değişim İngiltere'de de olmuş. Fransa'da benzer bir durum yaşanmış. Almanya ve Avusturya sağlıklı bir nüfus dağılımı gösterirken İngiltere'de Londra'nın bazı mahallelerinde aşırı nüfus artışı olmuş. O mahallede rant başlamış; ama onlar rantı önlemek için tedbir almışlar. Biz ise bu tür sorunlara çözüm aramak yerine başka mevzularla ilgileniyoruz. Geçtiğimiz günlerde tanıştığımız bir arkadaşımızın yanına gittim. Rüzgâr enerji santraliyle ilgili bir işe girmiş. Bana, "Ben bu işe girdim, güzel ihracat oluyor ama bu iş, iş değilmiş!" dedi. Bir arsa işi varmış, gitmiş oraya girmiş. Üç sene sonra iyi getirisi olacağı söylenmiş. "Fazla kimseyi almazlar." dedi. Aralarında para toplamışlar ve arsaya almışlar. Bunu neden yapıyor? Çünkü şehrin gelişim trendini biliyorlar. Şehrin gelişecek yerlerini bildiği için aldığı arsanın ne zaman hangi değere ulaşacağını tahmin edebiliyor. Bu acayiplik tüm Türkiye'de yaşanıyor. Ankara'da, İstanbul'da devamlılığı olan bir iş bu. Ali Babacan, "Paralar inşaata gidiyor!" diye dert yanıyordu. Evet, inşaatların yarısı boş, sektör batarsa batsın! Şimdi Türkiye'de sermaye tasarrufu düşük. Bir şirketin inşaat ihtiyacını gidermek için yatırım yapıp dış ticaret açığını azaltmaya dönük ihracat yapamıyor. Çünkü sanayiye yatırılan paranın geri dönüşü zor. Ama rantla dönük yatırımlar iki sene, üç sene kendini katlıyor.

İktidarda dindarların olduğunu göz önüne aldığımız zaman, yönetimde Millî Görüş geleneğinden gelen kişiler görüyoruz. Bugün Türkiye'yi yönetenlerin neredeyse tamamı gençlikten itibaren uzun yıllar siyasetin içindeler, siyaseti biliyorlar. Cumhuriyet tarihinde hiçbir siyasi güç ve iktidar, böyle bir güç elde edemedi. Oy oranları da sürekli artan bir eğilim gösterdi. İçlerinden iki cumhurbaşkanı çıkaracak kadar da istikrarlılar. O zaman rant ekonomisi iktidar elitlerini rahatsız etmiyor diyebilir miyiz?

Onlar yaşanan bu gerçekliği serbest piyasa ekonomisi olarak değerlendiriyorlar. Hâlbuki sen o arsanın kıymetlenmesini biliyorsun, o bilgiyi kasanda tutuyorsun. Ne yapman gerek? Oradaki ranttan kamunun da yararlanması sağlamalısın. O rantın kamuya dönmesi lazım. Onlar ise rantı kendi havuzlarına akıtıyorlar. Bu haram! Onlara göre de haram. Bakın Allah gani gani rahmet eylesin Hacı Baba'mız genelde hayal adamıydı. "Ben Kur'an ile bir insanın nasıl yaşadığını burada gördüm." demişti. Çanakkale bölgesinde üniversitenin, karakolların, askeriye'nin, otuz köyün suyunu o getirdi. Bütün masrafları o üstlendi. Çünkü orada su yoktu. Behramkale'de yaptırdığı bir cami var tepede; Murat Hüdavendigâr'ın yaptırdığı cami... Osmanlı Devleti'nin ilk genişleme yıllarında

yapılan fetihler zamanında Sultan Murat, kalenin içine bir cami yaptırmış. Yanında da daha evvel Rumlar tarafından yapılmış kilise var; Bizans'tan kalma büyük bir kilise... Kaymakam, "Hacı Baba, sen her tarafa koşuyorsun. Biz bu camiye açmazsak yıkılacak, yiyecekleri de kilisenin içerisine koyacaklar." dedi. Hacı Baba "Tamam." dedi ve bütün masrafları karşılayarak camiye açtırttı. O sırada Behramkale'ye sahil yolu yapılacağı bilgisi geldi. Kaymakam, Hacı Baba'ya "Buralar kıymetlenecek, buradan arsa al." dedi. O ise "Vatandaşın arsası ileride kıymetlenecekse satmamasını söylemeliyim. Bunu demeden alırsam haram olur." diye cevap verdi. Dinimizin bu konudaki hükümleri hassas. Hacı Baba'm parası varken kimsenin hakkını yemek istemedi. Günümüzde böyle bir anlayış yok. Hırs, haram helal dinletmiyor. Adamın elinde bilgi var, onu şahsi çıkarları için kullanıyor. Oysa hırsı onun ateşi. Çok esaslı bir İslam terbiyesi gerekiyor.

Mevcut iktidardaki arkadaşlarımızın bu siyasi ve İslami terbiyeye sahip olduklarını düşünüyoruz.

Özellikle bu konularda uyarı yapmaya ihtiyaç var. Söz konusu rant olunca kamunun yararı dikkate alınarak yeri geldiğinde detaylı bilgilendirme yapmak lazım. Para hırsı, insanların gözünü karartmış. Hırsına kapılıp gözünü karartan para kazanıyor. Rant ekonomisinden Türkiye olumsuz etkileniyor. Ondan sonra Ali Babacan bağırıyor: Geçmiş ola! İnşaat sektöründe öyle bir rant var ki, elinde parası olan sanayiye yatırım yapmak istemiyor. Mesela bir vatandaş ben rüzgâr enerji santrali kurmak istiyorum dediğinde onun kuracağı santralin makinesi de Türkiye'de yapılsın. Makineyi dışarıdan almasak çok daha faydalı olacak bu yatırım. O santrale yatırılan para ancak 8-9 senede geri dönüyor. Kârlılık çok geç başlıyor. Çünkü paranın çoğu makineye gidiyor. Oysa aynı miktardaki bir yatırım inşaat sektöründe 3-4 yılda geri dönüyor. Rant ekonomisi, yatırım ekonomisini boğuyor. Dolayısıyla hiçbir şeyin fizibilitesi yok, sadece rant var. Vatandaş bunu bilmez. Vatandaş arsayı alıp inşaat yapıyor, satıyor. Vatandaş o kadar biliyor. Ama devleti yönetenler bunu bilmiyor.

Belki de bilmezden geliyor.

Hayır, kendileri de aynı metodu kullanıyorlar. Ankara'da bir sürü dedikodu yapılıyor. Yaratılan rantı siyasiler bir yerlerde paylaşıyorlar. Bakıyorsun Ankara'nın en güzel yerlerinde milletvekilleri ortak bina almışlar. Kaç yerde var bunun gibi!

Peki, bu sürdürülebilir bir şey mi?

Ali Babacan, "Türk ekonomisinde sermaye birikmiyor, birikmediği için de kalkınmaya gitmiyor!" demişti. Peki, sermaye nereye gidiyor? Sermaye çimentoya, tuğlaya gidiyor. Hâlbuki Türkiye'nin dış ticaret açığı var. Yüksek katma değerli ürünler üretilemediğinden yakınıyor. Yüksek katma değerli ürünlere geçemezsin ki. Kolay para kazanmak varken niye zahmetli yatırımlar yapsın iş adamları. Hazır büyükşehirlerle akın akın gelen insanlar var. Şehirlerde konut ihtiyacı bitmiyor. Pazar büyük. Yaptığın ev elinde kalmıyor. Hem yaparken kazanıyorsun hem arsa rantından kazanıyorsun. İmardan evvel arsayı üç kuruşa alıyorsun, imar geçince 13 kuruşa satıyorsun. Verdiğinin dört misli, beş misli para sana kalıyor. Böyle bir kazanç varken adam neden gidip geri dönüşü yıllar alacak katma değeri yüksek yatırıma yönelsin?

İngiltere'nin sanayileşme süreci gözden geçirildiği zaman İngilizlerin dünyayı pazar olarak gördüğü anlaşılır. İngiltere'nin pazar anlayışı Osmanlı'yı parçalayan etkenlerden biri. Şimdi de biz kendi elimizle kendimizi arsa ve inşaat rantı üzerinden yeniden mi parçalıyoruz?

İnşaat sektörü, istihdam öncelikli bir sektördür. Kalıcı kalkınma sağlamaz. Aksine Türkiye'nin kalkınmasını engeller. İnşaat sektörünün hızlı yükselişi, Türkiye'nin kalkınmasını akamete uğrattıyor. Şimdi Türkiye'de büyük bir müteahhit kesimi var. Türk müteahhitleri, dünyada iki veya üçüncü sıradalar. İş de biliyorlar. Başladıkları işleri bitirme kapasiteleri çok yüksek. Rusya'nın en başarılı müteahhitleri Türkler. Neden? Bizim inşaat sektörüne ilişkin ihracatımız da var. Çünkü o alanda çok

büyük üretim kapasitesine sahibiz. Amerika'yla rekabet edebiliyoruz. Dünyada da inşaat pazarı çok büyük. Bu pazardan dolayı inşaat sanayisi de çok büyük. Bataryadan fayansa, evyeden parkeye kadar o kadar geniş bir üretim kolu var ki... Eğer dikkat ettiyseniz fayans fiyatları hiç artmıyor. 10 senedir fiyatlar aynı. O kadar çok üretim var ki maliyetleri giderek düşüyor. Üstelik pazarda rekabet de var. Türkiye bu ürünleri ihraç ediyor. Ama yükte ağır, pahada hafif ürünler...

Türkiye bu fasit daireden nasıl çıkacak?

Bunun için rant ekonomisinden kurtulmak lazım. İmar bilgileri, müteahhitlerin değil, devletin elinde olmalı. Arsayı müteahhide devlet vermeli ve imarlı arsayı kimseye sattırmamalı. İmar yapılan bölgede arsa alım satımını kamulaştırmalı. Kamulaştırdıktan sonra arsanın satışından doğan rant devletin kasasına konmalı. O zaman arsa ve inşaat spekülâtörü diye bir şey kalmaz. O alan kârlı bir iş olmaktan çıkar. O zaman normal kârlarla sektör çalışmaya başlar. İnşaat mı yaptın? Yatırdığın parayı aynı sanayide olduğu gibi 10 sene sonra alabilirsin. O zaman yatırım sanayiye yönelir. Bu, siyasetçilerin işine gelmiyor. Bundan dolayı belediye başkanlığı seçimi, siyasetçiler için kıran kırana bir yarışa dönüşüyor.

Yerel yönetimlerde böyle sefil bir üslup olabilir. Şehirleri mahveden, yaşanmaz hâle getiren, aynı zamanda pahalı konut mantığı. Bu durum şehirleri berbat ediyor.

Çok pahalı konutlar yapılıyor. İyi bir mimari çalışma yapılarak bir şehir mimarisi oluşturulabilir. Kimse evlerin mimarisiyle ilgili kafa yormuyor. Ev mimarisi tamamen serbest bırakılmış. Oysa belediyelerin silüet çalışması yapması gerekiyor. Bunun için çalıştay yapılabilir. Mimarların, iç mimarların, şehir planlamacılarının, mühendislerin, sanatçıların ve bu işe kafası çalışan kim varsa onların fikirleri alınabilir. Ondan sonra ortaya çıkan fikri uygulamaya koyarsın. Gidin Çukurambar Mahallesi'nin hâlini görün. Evler kapanın elinde kalıyor. Birkaç yerde boşluk var. Oralar da dolduğu zaman insanlar arabalarını park edecek yer bulamayacaklar.

Aynı şey bütün şehirlerin ana arterleri için geçerli. Gaziantep, Adana farklı değil.

Çukurambar Mahallesi çok daha kötü. Gökdelenler dikiliyor. Gidin park yeri bulabilir misiniz? Bir süre sonra yollarda araçlar ilerleyemez hâle gelecek. Şehri bu hâle getiren de belediye yönetimidir. Ama insanlar orayı yaşanmaz hâle getiren belediye yönetimini tekrar tekrar seçiyor.

TÜRKİYE'NİN YOKLUK VE YOKSULLUK YILLARI

Şimdi buradan isterseniz biraz hızlıca Millî Görüş geleneği içerisinde yetişmiş teknokratlar dönemine dönelim. Siyasetle aranızda mesafe koyduğunuz biliyorum. 28 Şubat Süreci'nde rahmetli Erbakan Hoca'nın başkanışmanlığını yaptınız. Bu anlamda siyasete uzak ama harekete çok yakınsınız. Teorilerinizle, projelerinizle siyasetin tam ortasındasınız. 1950-1960'lı yıllar Türkiye'nin yoksulluk içerisinde olduğu, iktisadi zorlukların yaşandığı bir dönem. Ama aynı dönemde Almanya, Güney Kore ve Japonya başta olmak üzere dünyada yeni bir kalkınma dili inşa ediliyor. Siz Türkiye'nin bu sürece ayak uydurmasının önündeki engellerin neler olduğunu gördünüz mü?

1950 ile 1960 arası Menderes hareketi var. Pek çok nedenle insanlar o dönemde Demokrat Parti'yi tercih etti. Bir numara Adnan Menderes'ti. “Yeter, söz milletindir!” diye meydanlara çıkmışlardı. Onun gittiği her yer insanlarla doluyordu. İnsanlar İnönü zulmünden kaçmak için Menderes'e sığınmıştı. Rahmetli babam der ki: “Bir bekçi gelmiş olsa kaçacak delik arardık.”

Benim çocukluğumda nüfus kâğıdı şeklinde karneler vardı. 1 kilo şeker verir misin? Gaz yağı verir misin? Bir yandan ülkede kıtlık var, diğer yandan devlet insana nefes aldırıyor. Menderes serbest piyasa ekonomisine kaydı. O dönemde CHP ileri devletçiydi. DP Dönemi'nde teşebbüs hürriyetinin birinci adımı atıldığı için iktidar değişti. O zaman altyapıda çok eksiklik vardı. Hemen yol yapım çalışmaları başladı. Hem şehirlerarası hem şehir içi yolların yapımına girildi. İstanbul'da Vatan Caddesi, Millet Caddesi o tarihlerde açıldı.

Burada bir şey hatırlatayım; Menderes, İstanbul-Ankara arasında arabayla giderken benzin istasyonu olmadığı için şoförleri arabanın bagajında iki büyük bidonla yakıt bulundurmuş. Yani başbakansınız, araba seyir hâlinde ama İstanbul-Ankara arasında benzin istasyonu yok.

Ne kadar feci bir durum değil mi? Maalesef Türkiye o kadar gelişmemişti ki yollarından araba geçmiyordu. Şimdi kilometre başı benzin istasyonu var. O zaman hatırlarım, 1 varil petrol 2,5 lira idi. Yeter ki araç olsun da yakıt satalım diye benzinlikte insanlar müşteri bekliyorlardı. Bugün 150 bin nüfusu olan Turgutlu'da o zaman sadece bir tane benzin istasyonu vardı. Manisa'ya otobüsle gidip geliniyordu. Bir tane otobüs vardı. Başka otobüs yoktu. Benzinlikten benzin alacak araç yok. Adam kime satsın? Ülke o kadar geri idi. Ankara-İstanbul arasında benzin istasyonu olmaması normal. Çünkü Ankara o zaman çok gelişmiş değildi. Vasıta olmayınca benzin istasyonu da yoktu. Bu durumda altyapı da gelişmiyordu. Ama altyapı çalışmaları hızlanıp yollar yapılmaya başlayınca ülkeye hareket geldi. Kara yollarındaki araç sayısı çoğaldı. Benzin istasyonları arttı. O sıralar benzin de çok ucuzdu. Menderes zamanında Gediz Nehri üzerinde Demirköprü Barajı yapıldı. Baraj yapıldıktan sonra üretilen elektriği satacak kimse bulamıyorlardı. O yüzden bir müddet elektriği toprağa verdiler. Buna CHP'lilerden çok tenkit geldi. Ancak bir iki yıl sonra ülke ekonomisinde bir hareketlenme oldu. Mesela benim çocukluğumda elektrik yoktu. Sonra dizel motor alındı. Motorun havuz kenarında olması gerekiyordu. Çünkü soğutulması lazımdı. O zaman koskoca motor 100 kw elektrik ürettiyordu. 100 kw bütün şehrin aydınlatılmasına yetiyordu. Bir müddet sonra biraz hâli vakti olanlar elektrik aboneliği oldu. Rahmetli babam da abone olup bir saat taktırdı. O zaman elektrik, aydınlatma dışında pek bir işimize yaramıyordu. Gaz lambasıyla aydınlanmaya alışık olan bizler için 15 watt ampulün verdiği ışık çok yüksekti.

40 watt lamba çok elektrik yakar diye 15 watt ampul almıştık. O zaman ocaklarda doğal gaz yok, elektrik yok; odunu yakıyorsun, yemeği öyle pişiriyorsun. Bas düğmeye yansın ocak. Yok öyle bir şey. Yine kadın çalıyı çırpıyı getirecek, yakacak. Tencereyi ocağa koyacak, üç dört saat

onunla uğraşacak. Sonra gaz ocakları çıktı. Ardından da tüp gazlar. Menderes o sıralar altyapı hizmetlerini yaygınlaştırmaya başladı. Özellikle yol yapımına ağırlık verdi. Amerika ile arası iyiydi. Baraj olmayan bazı şehirlerde jeneratörle elektrik üretiliyordu. Demirköprü Barajı'nın ürettiği, bugün elektrik üretim kapasitemizde milyonda bir bile yer tutmaz. Ama o zamanki üretimi çok büyük sayılıyordu. Menderes'ten evvelki özgürlükler altyapı hizmetlerinin gelişmesiyle yaygınlaştı. Ereğli Demir Çelik Fabrikası onun zamanında kuruldu. Fabrikayı Amerikalılar yaptı. Sanayi tesisleri kurulmaya başlayınca elektrik tüketimi de başladı. Ayrıca o sıralar otomobil diye bir şey yokken Amerika ile ilişkilerin artması Türkiye'ye gelen araç sayısını artırdı. Refah yavaş yavaş toplumda kendini göstermeye başladı. İnsanlar o zaman elektriği kullanır hâle geldi. Mesela Turgutlu'da bir dizel motor vardı; motor çalıştırılınca bütün şehir gürültüsünü duyardı. Elektrik sonradan barajdan alınmaya başlandı. Kalkınma öyle bir anda olmuyor. 1958 yılında döviz krizi baş gösterdi. Kalkınma hareketi başlayınca dövize ihtiyaç duyuldu. O zamanki Türkiye'nin toplam ihracatı 2-3 milyar dolar ya var ya yoktu. Sadece tarım ürünleri ihraç ediliyordu. Bir de bakır, demir gibi ihraç ettiğimiz bazı madenler vardı.

Ham madde dediğimiz ürünler...

Tarım ürünleri ihracatımız arasında o zaman kurutulmuş meyve, sebze gibi şeyler yoktu. Üstelik o zaman buğdayı da ithal ediyorduk. Hatta o günlerde bir gazetenin attığı manşeti hatırlıyorum:

“Amerika'dan Türkiye İçin Buğday Yüklü Bir Vapur Hareket Etti”

O zaman bu konuya biraz geriden başlamak gerekiyor. Kanuni Sultan Süleyman'ın 46 yıllık hükümdarlığı esnasında Osmanlı medeniyeti o dönem tavan yaptı. Esas kırılma o dönemde yaşandı. Kapitülasyonlarla ülkenin ekonomisinin kontrolü hızla Fransız, Alman, İngiliz ve İtalyanların eline geçiyor. Yerli sanayi ve ticaretin çöküşü esnasında o zaman başlıyor. 1839'da Tanzimat Fermanı ilan edildi. Ülkeyi örtülü sömürgeye çeviren kapitülasyonları kaldıran ise İttihat ve Terakki. Kanuni Dönemi'nde hem çok göz kamaştırıcı bir medeniyet hem de bir çözülme görülüyor. Osmanlı yabancılara ticari ayrıcalıklar tanıırken zenginliğine mi güvendi? Görünen ihtişamın verdiği bir öz güven mi vardı?

Bizler o dönemde yaşamadığımız için değerlendirmekte zorluk çekebiliriz. Yine de o dönemi şöyle bir düşünün: Pasaport gibi uluslararası dolaşım belgesi yok. Kırım'a, Kazan'a kadar rahat gidebiliyorsunuz. Ukrayna'ya rahatça gidip gelebiliyorsunuz. Slovakya'nın başkenti Bratislava'ya gidebiliyorsunuz. Orası bugün çok elit bir şehir. Osmanlı toprakları oraya kadar uzanıyor. Estergon Kalesi bazen bizde, bazen Avusturyalılarda kalıyor. Belgrad, vatan toprağı gibi. Slovenya'ya kadar gidiyorsunuz. Yunanistan'a, Yemen'e gitmek için kimseden izin almanıza gerek yok. Neredeyse her taraf sizin ülkeniz. Dönemin en zengin ülkesi Osmanlı Devleti idi. Tüccarları var; koyun, Ukrayna'dan geliyor. Ukrayna'da harcayacağın para için dövize ihtiyacın yok. Burada geçen para, orada da geçiyor. Zaten herkes altına ayarlı para kullanıyor. Mal mübadelesinde hiç sorun yok. Osmanlı sadece ne yapıyor, ürünler gemilerle limana yanaştığında harç alıyor. Niye alıyor? Ticaretin güvenliğini sağlamak için, yaptığı harcamalar için... Dolayısıyla hazineye para var. Hazineye para olunca devlette de öz güven oluyor. Bunun üzerine başkaları da bu ülkedeki ticari kolaylıklardan yararlanmak için geliyorlar. Orada ileri görüşlülük olmadığı belli. Bugün Amerika bile krize girdi. Dış ticaret açığı veriyor. Amerika isterse dış ticaret açığını kapatabilir, hatta artıya bile geçer. Böyle bir imkâna sahip. Ama ekonomik hayata doğrudan müdahale etmiyor. Bir nevi himayeci devlet gibi hareket ediyor. Bazen siyasi sebeplerle açıklara göz yumuyor. Ama petrole duyduğu ihtiyaçtan ötürü onu garanti altında tutmaya çalışıyor. Savaşlar da biraz o sebeple çıkıyor. Osmanlı da o zaman bugünün Amerika'sı gibi hareket ediyordu.

Ekonomik verimsizliğin siyasi sonuçlarını Osmanlı nasıl öngöremez?
Siyasetin en güçlü aracı ekonomidir.

Hazinede paranız pulunuz olursa öngöremezsiniz. Her şey yolunda gidiyor zannedersiniz. Dünyada bir numarasınız. Kim gelirse gelsin, satsın, gitsin. O zaman dış ticaret dengesi de bilinen bir şey değil. Altın para yerine kullanıldığı için bulan alsın diyorsunuz. Coğrafi büyüklük ve askerî güç körleşmeye yol açabiliyor. Çünkü kendinizden çok eminsiniz. Herkes sizden bir şey istiyor, siz veren makamında oturuyorsunuz. O zaman karşınızda parçalanmış bir Avrupa var. Verdiğiniz her ayrıcalık Avrupa'daki iç rekabeti kızıştırıyor. Dolayısıyla Osmanlı verdiği ayrıcalıkla Avrupa devletleri ile bağımlılık ilişkisi kurmaya çalışıyor. Aynı şekilde özellikle Fransa'yı güçlendirerek İspanya ve Avusturya-Macaristan'a karşı denge kurmaya çalışıyor.

Osmanlı'nın kapitülasyonlara uyguladığı vergi oranları çok dengesiz. Kendi tebaası yurt dışına mal çıkaracağı zaman yüzde 25 ihracat vergisi alıyor, yabancılar Osmanlı topraklarına mal soktuğu zaman yüzde 5-10 vergi istiyor. Burada siyasi bir kibir var sanki.

Devlet kendini çok yüksekte gördüğü için uyguladığı vergi politikalarının ekonomik sonuçlarını öngöremiyor. Her şey yolunda gibi görünüyor.

AĞIR SANAYİ HAMLESİ BAŞLADI

1960 darbesiyle birlikte Türkiye’de yeni bir kırılma yaşanıyor. 1969’da sizin mensubu olduğunuz gelenek, siyasi bir hamle yaparak Konya’da Erbakan Hoca’nın bağımsız adaylığı etrafında yeni bir siyaset inşa ediyor. Siz 1969’da Erbakan Hoca’nın Konya’daki siyasi çalışmalarına katıldınız mı?

Ben o günkü siyasi çalışmaların içinde yer almadım. O dönemde Hoca ile paralelliğimiz vardı. O zaman TÛMOSAN otomotiv sanayii, TESTAŞ elektronik sanayii, TEMSAN enerji santralleri, TAKSAN takım tezgâhları gibi fabrikaların kurulumuyla uğraşıyorduk. Bizdeki TAI 1975 yılında Kore’de kurulmuştu.

Erbakan Hoca’nın Ecevit ile kurduğu koalisyon hükûmetinden sonra bu yatırımları planladınız. Hoca, sözünü ettiğiniz yatırımlara 1974’te başlıyor.

Evet, o tarihte başlıyor. O zaman ilk hükûmet CHP ile Millî Selamet Partisi arasında kuruldu. Demirel ana muhalefet lideri o dönemde, daha sonra o koalisyon bozulunca Milliyetçi Cephe hükûmeti kuruldu.

Bu senaryolar tümüyle Erbakan Hoca’nın fikri miydi? Yani Ecevit burada edilgen bir iktidar ortağı mı?

Günümüzde de CHP’de en ufak bir şey yok. O zaman da yoktu. Bizim yaptığımız çok başarılı işler var. Bu arada yaptığımız çalışmalar basına yansdı. TAI kurulurken ilk şartnamede yüzde 51 şartını koyduk. Ama o yüzde 51 şartını kabul ettirene kadar da çok savaş verdik.

Sizin göreviniz ne bu senaryolarda? 1974 yılında başlayan yüzde 51 ortaklı kamuya ait yatırımlarda sizin yeriniz neresi?

Ben o fabrikaların kurulmasında koordinatör olarak göreve başladım. TESTAŞ, TÛMOSAN gibi fabrikaların kuruluşunda rol oynadım. Sanayi Bakanlığında müsteşar yardımcılığı görevindeydim. Ağır sanayi koordinatörü idim. Benim alanım motor olduğu için otomotiv sanayisine dönük yatırımların koordinatörlüğü şahsıma verildi. TÛMOSAN’ın başına geçtim. Diğer arkadaşlardan Kahraman Emmioğlu, TEMSAN’ın başına getirildi. Biz bu yatırımların uygulayıcısı olduk. O zaman CHP’nin bu konuda bir fikri yoktu.

İdris Küçükömer'in "Türkiye’de sol sağdır, sağ da sol." demesine atıf yaparak kinaye yapıyor gibisiniz.

Doğru söylüyor; aradaki fark şu: Onlarda dinsizlik var. Onların paylaşımı ayrı; bizimki de ayrı bir paylaşım. Sistem olarak da devletçi bir anlayışa sahip değiliz. O dönemde serbest piyasada sermaye olmadığı için işleri devlet götürüyordu. Mesela geçenlerde İzmir’de bir ihale yapıldı. Bizim kurduğumuz firmalar marka olarak ihaleye girdi. En iyi fiyatı Türk firmaları verdiler. Kılıçdaroğlu da gelmek istiyordu. Ekibiyle geldi, ben de sunum yaptım orada; çok beğendi.

Sunumlarınızı beğeniyorlar, alınızdan da öpüyorlar ama sonra bir şey olmuyor.

Sunumdan sonra Kılıçdaroğlu ile bir toplantı yaptık. Orada sorunlarımızı anlattım. En iyi fiyatı yerli firmaların verdiğini, ihalenin onlarda kalması gerektiğini anlattık. Ardından yaptığımız çalışmalardan bahsettik. Ankara’ya döner dönmez Kılıçdaroğlu’nun ekibinden Ankara Ticaret Odası eski Başkanı Sinan Aygün beni aradı. Kılıçdaroğlu’nun belediyeyi aradığını, Bursa’da tramvayı yapan Durmazlar firmasının yetkilisinin sıcaklığına İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı’na gitmesini istediğini söyledi. Ondan sonra bize dediler ki: "Biz Bursa’da tramvay vagonu yapıldığını hiç bilmiyoruz. Siz bunları bize anlatın." Eskiden CHP’nin bu konularda fikri yoktu. Şimdi de yok. CHP, vatandaşa gülüp iktidarın dediğinin tersini yapar. O zaman da öyleydi, şimdi de öyle.

Türkiye kalkınma hamlesini Menderes döneminde başlattı. Ereğli’de demir çelik fabrikası açıldıktan sonra baraj yatırımlarına girişildi, demir-çelik ihracatı başladı. O dönemde Sovyetler Birliği vardı; Menderes onlara gitti ve İskenderun Demir-Çelik Fabrikasının kurulumu anlaşmasını imzaladı.

1974’teki koalisyon döneminde Erbakan Hoca ağır sanayi hamlesini başlattı. Yatırım senaryolarını, ağır sanayi yatırımları başladığı dönemde hazırladınız. Şematik olarak her şey yolunda. Kore örneğini verdiniz. Türkiye’de de böyle

bir hareket başlattınız. Şimdi Kore'nin Samsung diye bir markası var. Yeni bir ürününü piyasaya sürdüğü zaman Kore ekonomisi yüzde 1 büyüyor. Apple da Amerika'da pazara yeni jenerasyon bir ürün çıkarttığında ABD ekonomisi yüzde 0,5 büyüyormuş. Amerikan ekonomisinin büyüklüğü dikkate alındığında 0,5 çok büyük bir oran. Kore, Samsung markasını çıkartacak zihni kabiliyete erişmiş durumda. Türkiye de teorik olarak çok iyi bir başlangıç yaptı o dönem. Sonra bu senaryo yarım kaldı. Koalisyonun ömrü bu senaryodan dolayı mı kısa sürdü?

O dönemde Sanayi Bakanlığında çok önemli projeler üzerinde çalışıyorduk. Kalkınmanın bütün vasıtaları vardı. Elektrik Santralleri, TESTAŞ Elektronik'in bir de fabrikası vardı, çift üretime başlandı. Arkadan otomotiv motoru başta olmak üzere motor sanayisinde birkaç fabrika birden faaliyet gösterecekti. Sadece TUMOSAN olmayacaktı. O zaman traktör piyasası çok hareketli idi. Çiftçi traktör istiyordu. 120 bin kişi traktör bekliyordu.

O dönemde Türkiye, toprağını ekip ürün alamadığı için buğday ithal ediyordu.

Evet, buğday ithal ediyorduk. Talep edilen traktör sayısı 120 bin idi. Biz de bunun üzerine büyük bir traktör projesi hazırladık. Karşımıza Koç Grubu dikildi; çok haince dikildi! Buna rağmen fabrikayı kurduk; ardından elektrik santrali yapmak için sıra TEMSAN'ın kuruluşuna geldi. Türkiye yeni yollar yapmaya başladığı için TEMSAN'a ihtiyaç vardı. Onu da doğu bloku ile gerçekleştirdik. Kurarken yerli kaynakları kullandık. Devlet sana kredi veriyor; Batı'da böyle bir şey yok. Sonra TUMOSAN'ı kurduk. Bu, sanayileşmenin en önemli adımıydı. Türkiye kalkınma yoluna girdi. Lozan Antlaşması'nda Türkiye'ye dört sektörde iş yapma izni verilmiş.

1. Eğitim
2. Sağlık
3. Enerji
4. Tarım

Batı ülkeleri sanayi alanında yatırım yapmamızı istemiyorlar. Biz yapacağız, siz alacaksınız, diyorlar. Para vererek bizi borçlandırıyorlar. Dünya Bankası da kredi veriyor. Sağlık hizmeti lazım, eğitimde adam lazım. Tarım yapmamıza da izin veriyorlar. Neden? Çünkü Avrupalının ucuza beslenmesi lazım. Türkiye’de sanayi hamlesi başlayınca birdenbire hava değişti. Temelleri atmamız iki sene sürmedi. Bizi engellemek için her türlü ayak oyunu denendi. Sonunda erken seçime gidildi. Erbakan Hoca fabrikaları açmak için çırpınıyor. O dönemde Konya’da 60 bin traktöre, bir o kadar da motora ihtiyaç vardı. Yani fabrika kurulduğu gün üretilen ürünlerin pazarı hazırды. Ama bizi itibarsızlaştırmak için olmadık yalanlara başvuruldu. Alay ettiler. Hatta Erbakan Hoca’nın kurmak için adım attığı bir fabrikanın temelini kamyon kasasına yükleyip Türkiye Büyük Millet Meclisine getiren de oldu. Oysa bizimle alay edenlerden Vehbi Koç, Volvo’nun üretimini Türkiye’de yapmak için senelerce İsveç’e gitti geldi. Volvo, kendi markasının Türkiye’de üretilmesine izin vermedi. Biz çılgın bir planla, kamyon motoru için ayrı, tır motoru için ayrı, hafif dizel dediğimiz kamyonet motoru için ayrı, traktör motoru için ayrı yatırım planı yaptık. Trabzon’da gemi motoru, İnegöl’de büyük benzin motoru üretecek fabrikalar planlandık. Bunu görünce ürktüler.

Evet, sermayemiz yoktu ama hayalimiz vardı. Temeli neden atıyoruz? O zaman DPT diye bir kurum vardı. Yatırım planınızı o kurumun onaylaması gerekiyordu. Planını uygulamak için önce DPT’yi ikna etmeliydiniz. Eğer senin Konya’da traktör fabrikası yanında motor fabrikası açma planına ikna oluyorsa bütçeye onunla ilgili ödenek koymayı kabul ediyordu. İlk sefer 1 lira koyuyordu. Bu, projeyi benimsedik, bundan sonra para vereceğiz demektir. Çünkü o zaman bütçe azdı. Ayrıca kamyonların motoru ne olacak? Onu da ithal ediyoruz. Kamyon motoru fabrikası nerede? Aksaray’da. Onu da bütçeye koyuyor. Tır motoru nerede? O da Aksaray’da. Aksaray şimdi dizel motorların üssü oldu. O zaman bizimle alay ediyorlardı, “Kimse yapamaz, lisans vermez.” diye. Ne zaman? Daha bizim hükûmetteki altıncı ayımızda. Volvo ile yola çıktık, Mercedes yaptık. Hepsini yaptık. Kimseden çıt çıkmadı. Bu sefer paraları yok, bütçede ödenek yok demeye başladılar. Ama yolun henüz başındaydık.

Devlet böyle adım atıyor.

Lisansını yapıyorsan sana para verecek; arsasını ayırmışız, yabancılarla anlaşmayı yapmışız, ondan sonra DPT’nin planına giriyor. Temel atmada acele edilmesinin sebebi, atılan temeli vatandaşın görüp sahip çıkmasını sağlamak. Bunu dahi alaya aldılar. Temeli kamyonla yükleyip Meclise getirdiler. Bizim insanımız da uyudu, sahip çıkmadı. Maalesef benim vatandaşımın bu konuda bir derdi yok. Vatandaş hâlâ niye benim markam yok diye sormuyor. Ancak vatandaş televizyondan haberleri izledikçe bilinçlenmeye başladı. Basında haberler çıkmaya başladıkça hangi mal yerli, hangi mal yabancı ayırdına vardı. Dolayısıyla birkaç senedir bu konuyu daha iyi dillendirdiğimiz için vatandaş sorgulamaya başladı. Vatandaş uyandırmak lazım. Yoksa vatandaş kör, sağır; basıyor parayı, alıyor ürünü. Benim üretip üretmediğimle ilgilenmiyor bile.

Biz Erbakan Hoca’nın ekonomi anlayışı ile uyuşuyorduk. Ama solla uyuşamıyorduk. Bakın bu TÜMOSAN, TAKSAN gibi şirketleri özel sektör veya devlet tek başına yürütemez diye anonim şirket şeklinde kurduk. Anonim şirket bünyesinde yüzde 51’i devlet aldı. Devlet, şirket kurulduğunda emanetçi olarak parayı veriyor. Ürünleri projeden çıkardıktan sonra işçilere satmak üzere kuruyor şirketi.

Ortada bir sanayileşme modeli var.

Evet var. Geri kalan makine, kimya... Bir de Şekerbank’ın kuruluşu var. Tıpkı Ziraat Bankası gibi. Onda da yüzde elli bir devlette olacak. Bu model, harika bir model. Önünde Ziraat Bankası örneği olduğu için bu banka da kuruldu. Faizsiz banka olacak, çiftçilere kredi verecek. Bütün bu hareketlerden sonra üzerimize çullandılar ve iktidarı devirdiler. Erken seçime gidildi.

O zaman “Güneş Motel Olayı” oldu. AP’li on bir milletvekilini istifa ettirdiler. O on bir milletvekilini satın aldılar. Bastılar parayı, istifa ettirdiler, hükûmet düştü. Ondandır CHP iktidara geldiğinde sanayi hamlesine devam edilince yine karşımıza dikildiler ve hükûmeti düşürdüler. O

zaman hükûmeti kolay düşürebiliyorlardı. Çünkü basın onlardaydı. Vatandaş olayların mahiyetini anlayamıyordu. Çok kolay yönlendirilebiliyordu.

Erbakan Hoca, o dönemin şartlarında toplumun ilerisinde bir politik dil geliştirmişti. Turgut Özal'ın tabiriyle Erbakan Hoca çok fazla hayalperest ama aynı zamanda bir mühendis kafasına sahip. Biraz daha geriye gidersek Pancar Motor, Gümüş Motor olayları da var. Sizin hep motorlarla başınız belaya giriyor. Gümüş Motor, Pancar Motor hikâyesi nedir?

Onlardan önce çok daha önemli bir konu var. Hükûmetin onayı gerek. Geri dönüş bekliyoruz.

Nedir o?

Şimdi söyleyemem; yayıldığı an erkene alırlar. Sonuç aldığımız zaman millî otomobili çıkarabiliyoruz, piyasada rekabet edebilir hâle gelebiliyoruz. Bu konuda pozitif birkaç mesaj aldık.

Gümüş Motor'un üretilmesini teşvik eden manevi bir önderi var bu hareketin. İskenderpaşa cemaati var. Erbakan Hoca fabrikanın kuruluşunu Adapazarı'nda gerçekleştiriyor. Kuruluş sermayesi için hisse satışı yapılıyor. Böylece hem muhafazakâr hem de çok modernist bir açılım gerçekleştiriliyor. Atılan bu adım, 20. yüzyıla bir cevap mahiyetinde. Siz İskenderpaşa cemaatinin bu yaklaşımını nasıl bir temele oturtuyorsunuz? Çünkü normalde tarikat yapıları içe dönüktür. Dış dünyayla sınırlı ilişki içindedirler.

Aslında İskenderpaşa, kapalı bir yapı değil. Bir Fransız Müslüman olduğu zaman İskenderpaşa Cami'ye geliyordu. Orada camiye kim gelse vaazları dinliyordu. Dergâhın kapısı herkese açıktı.

Orada çok eğitimli bir kadro var. O dönemden benim hatırladığım isimler: Bahri Zengin, Kahraman Emmioğlu, Cevat Ayhan... Erbakan Hoca'nın, Turgut Özal'ın etkilendiği bir manevi rehber var orada. Ama o yapı dünya ile ilgisini çok iştahlı bir şekilde kurmuyor. Dünya işleriyle arasına belli bir mesafe koyuyor. Diyelim ki şimdi Menzil cemaati bir motor üretimini projelendirebilir mi? Mümkün değil. Bunu yapabilmeleri için onlara bunu tavsiye eden bir manevi rehber olması lazım. Şimdi tarikatların, cemaatlerin ilgilendiği şeyler okul açmak, ticari müessese kurmak, banka açmak... İskenderpaşa bütün tarikat ve cemaatlerden çok farklı bir karaktere sahip. Çok kaliteli, nitelikli, eğitim almış insanlar topluma mihmandarlık yapıyor.

İskenderpaşa'da çok güçlü bir mühendis grubu vardı. O insanlar, İskenderpaşa'dan önce DPT'de Turgut Özal'ın etrafında idi. Erbakan Hoca da üniversitede etrafında insanlar topluyordu. Hepsî ülkenin geleceğinin mühendislik yatırımlarıyla teminat altına alınacağını öngörüyordu. Bugün de ülkenin geleceğini düşünen insanlar belediyeciler. Soldan ise bir şey çıkmıyor, onlar sadece tenkit ediyorlar. Bizdeki sol, Avrupa'daki gibi değil. Muhafazakâr insanlar niye böyle? Çünkü onlar imparatorluk genlerini taşıyorlar. Olaylara bakarken geniş bir hinterlandı düşünüyorlar. Bu yüzden dünya ve bölgemizle ilgileniyorlar. Yakın zamanda Malezya'daydım, orada kimse IŞİD'le ilgili en ufak bir haberle ilgilenmiyor. Türkiye öyle değil; her tarafla ilgileniyor. Balkanlar'la, Kafkaslar'la, Kuzey Afrika'yla, Orta Doğu ile Orta Asya ile... Bulgaristan'da bir Türk'ün canı yanıyor, buradaki insan üzülüyor. Endonezya'da, Malezya'da bizim insanımızdaki ilgiyi görmüyorum. Neden? Osmanlı'dan genlerimize işlemiş bir şey var. Bu işin sorumluluğu sanki Türkiye'ye verilmiş. İnsanların içinde varsa var. Ama bizim insanımızda olan onlarda yok, ilgilenmiyorlar. Dolayısıyla bu kalkınma hareketinde lokomotiflik görevi yine bize düşüyor. Silah sanayin yoksa savunmada başkalarına bağımlısın demektir. Silahın yoksa ne yapacaksın? Nitekim bugün bizim silah sanayimiz tarafından üretilen bütün ürünler bu ülkelere gidiyor. Şu anda bizden alıyorlar. Savunma sanayisi ürünlerimizin yıllık ihracatı 1 milyar dolara ulaştı. Bu bir başlangıçtır, daha da artacaktır. İleride

3-5 milyar dolara çıkacaktır. 10 sene sonra 10 milyar dolara da çıkar. Bunun temellerini biz attık. Refah Yol hükûmeti on bir ay görev yaptı; ama o kısa sürede biz savunma sanayisinin yeniden yapılanması için neler yapılması gerekiyorsa yapıp temeli attık. Savunma sanayisindeki yeniden yapılanmanın nasıl olması gerektiğini silahlı kuvvetlere anlattık. 28 Şubat Süreci'nin sıcak günlerinde İsmail Hakkı Karadayı Paşa geldi, anlattıklarımızı dinledi. Tabii söylediğiniz şey hemen anlaşılmıyor veya hepsi aynı ilgiyi göstermiyor; ama içlerinden anlayanlar çıkıyor. O zaman önerileriniz benimseniyor ve kurum içinde makes buluyor. Şimdi biz ne diyoruz; ekonomideki dış ticaret açığını kapatmak istiyorsan dünyaya pazarlayabileceğin marka çıkartacaksın. Bunun başka yolu yok. Almanya ekonomisinde Mercedes, BMW, Siemens, Bosch vs. 10-15 firma Alman ekonomisinin lokomotifleri. Bunlar dünya çapında markalar. Amerikan ekonomisi de öyle; Google var, HP var. Kore'de de Samsung çok ciddi bir katma değer yaratıyor. Eğer bunlarla rekabet edecek marka çıkartamazsan ekonomini geliştiremezsin.

Bu ihtiyaç şimdi konuşulmaya başlandı. Hükûmetin hedefi dünya çapında marka çıkarmak. Eskişehir'de de bir hükûmet var. "Biz Demir yolu hükûmetiyiz, TŪMOSAN'dan iş almak için kullanıyoruz." Bir işe inanmış insanların ufku daha perspektifli oluyor. Onlar geleceği düşünüyor. Bizim hareketimiz böyle. O zaman DPT'deki ekip, kalkınma odaklı düşünüyordu. Hepsi eğitilmiş insanlardı. Kafaları çalışıyordu. Ne yapalım diye kafa yoruyorlardı. Çözüm arayışı içinde olmaları, onları Türkiye'nin kaderinde söz sahibi olma noktasına kadar getirdi. Sermaye yeterliliği olmadığı için ilk atılımı da devlet eliyle yapmaya çalıştılar. Çünkü o zaman devletten başka yatırımlara kaynak ayırayabilecek, sermaye gücü olan zenginler yoktu. Bu durum onların devletçi olarak algılanmasına yol açtı.

Bunun devlet eliyle yapılması bir nevi zorunluluktur.

Çünkü başlangıçta sermaye yoktu. Erbakan yabancıları getireceğini söylüyordu ama getiremiyordu. TŪMOSAN genel müdürü olduğumda beni tebrik etmek için gelen ilk kişi Turgut Özal'dı. O zaman TŪMOSAN'da traktörleri montajlayarak ürettiyorduk. "Uzel" marka traktörün üretimini yapıyorduk. Pek çok insan bilir, motor dâhil her şey dışarıdan geliyordu. Motoru yapan

bizdik. “Üç senedir uğraşıyorum dışarıdan yatırımcılar getirmek için fakat olmadı, üç senedir bunu başaramadık.” dedi. “Sen TŪMOSAN’ı kurmak için işin başına geçtin, üç sene kadar uğraşıp bunu başardın.”

Erbakan Hoca kendine çok güveniyordu. Turgut Ŗzal yabancıları getirelim diyordu. Bu düşüncesinde ısrar edince iki üç tane şirket batırdı. Turgut Ŗzal, yatırım yapacak yabancı arıyordu. Biz kendimize güvenemiyoruz. Niye yabancı bize gelmiyor? Zaten Türkiye’de de yatırım yapmak için ortam o kadar uygun değil. Ŗstelik dışarıdan birileri de onlara gitme diyor. Bizim hükûmet otomobil markası çıkaramayınca ithalata yöneldi. Türkiye’nin ithal ettiği otomobillerde ikinci sırada Volkswagen geliyor. Türkiye’ye gelip yatırımcı olmadılar. Çünkü Türkiye’de yatırım yapanların çoğu ihraç ediyor. O ise Türkiye’ye araç satıyor. Biz düşman muamelesi görüyoruz. Onlar için biz bu coğrafyada rakibiz. Bu bakımdan bizim hareketimizi de düşman olarak görüyorlar. Onlar bir Malezya veya Endonezya değiller. Bizim buradaki sıçramamız herkesi korkutuyor. O yüzden düşman muamelesi görüyoruz. Almanya, Amerika’yla stratejik ortak ama bizimle öyle değil. El altından bile bize devamlı düşmanlık yapıyor.”

Kore’yi inşa eden Amerika’dır. Kore Savaşı’ndan sonra Kore’nin yeniden yapılanması Amerika eliyle olmuştur. Çünkü Çin ve Rusya’ya karşı savunma hattı oluşturmak istiyordu. O dönemde hem Çin hem Rusya komünistti. Çin’de Mao vardı. Amerika, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Japonya’yı, Kore Savaşı’ndan sonra da Güney Kore’yi kendi yönetimine aldı. Bu ülkeleri üretici yapıp geliştirdi. Kore’de Samsung’a, Hyundai’ye gittim. Amerika bu şirketleri kurdu ve ortak oldu. Yönetimi de Korelilere verdi. Parasal destek sağladı. Ne yapılacağını gösterdi. Japonya’yı kotaları kaldırarak kalkındırdı. Niye? Çin ve Rusya’nın etrafını sarmak için.

İngiltere, Almanya hepsi bize düşman. Çünkü bölgelerinde bizi rakip olarak görüyorlar. PKK’yı onlar besliyor. O örgüte benzer Ermeni terör örgütü ASALA’yı da onlar besledi. Şimdi de IŞİD’i çıkardılar. Yarın da başka bir şey çıkarırlar. Ama Amerika, Kore’ye böyle davranmadı. Kalkındırmak için yeniden yapılanmasına yardım etti. Kurduğu şirketlerin yönetimini onlara bıraktı. Sermaye verdi. Ürettikleri malları aldı. Böylece markalaşmalarını ve pazardan pay kapmalarını sağladı.

Doğal olarak da Kore kalkındı.

Biz düşmanla savaşıyoruz. Bize silah veriyorlar; ama onlara yatırım yapıyorlar. Biz aynı şartlarda değiliz. Biz hep dayak yiyoruz, düşman muamelesi görüyoruz.

Türkiye kendi kaynaklarıyla kalkınabilirdi. Ama siyasi istikrar sağlanamadı. Bütün hamleler koalisyonlarla yapılmaya çalışıldı.

Siyasi istikrarsızlık ekonomiyi bozuyor, ekonomik bozukluk da siyasi istikrarın kurulmasını engelliyor. Fasit bir daire. Aynı zamanda ortak bilinç yok. Sağ sol kutuplaşması var. O tarihlerde belediye tamamen karşı tarafta idi. Bizim sesimizi duyurabileceğimiz medya organlarımız yoktu. Bir Türkiye gazetesi bir de Gökhan Evliyaoğlu'nun çıkardığı Yeni İstanbul vardı. Hatırlıyor musunuz? Gökhan Evliyaoğlu bir yürüyüşte binanın içerisine saklanmak zorunda kalmıştı.

Gazetelerde okumuştum.

İnsanlar ya hapse atılıyordu ya da başına başka bir kişi getiriliyordu. Bir tane olsun olumlu ses çıkamıyordu. Çıkarsa da Hürriyet gazetesi bir anda itibarsızlaştırma kampanyasına başlıyordu. Yalan yanlış haberlerle vatandaş şaşkına çeviriyordu. Sen ancak alanlarda attığın nutuklarla vatandaşa ulaşabiliyordun. Ne kadar ikna edersen et, bir şekilde seni mizah malzemesi yapıyorlardı. O zaman TRT filan da bu seslere yayınlarında yer vermiyordu. Hatta aleyhte yayınlar yapıyordu. AK Parti'nin ilk yıllarında başına gelenlerin hiçbiri Turgut Özal'ın başına gelmedi.

Bugün Tayyip Bey'in yaptıklarının ilk örneklerini biz on bir aylık Refah Yol hükûmeti döneminde gösterdik. Hatırlayın, 1997 yılı bütçesi görüşülürken kâğıt üzerinden değil, ekrandan sunum yapmıştık. Tayyip Bey'in bugün yaptıklarının hepsi orada vardı. O zaman onları ben hazırlamıştım.

O dönem başta denk bütçe olmak üzere birçok yeniliğe imza attık. Tayyip Bey'in bugün gerçekleştirmeye çalıştığı yol çalışmalarının hepsini biz 1997'de ekrana taşımıştık. Şu ara istikrar dolayısıyla Türkiye'de bir ilerleme kaydettiğimizi görüyoruz. Dünya da görüyor. Her tarafta bina, yol inşaatı var. Türkiye'ye para geliyor, kalkınma oluyor. Şimdi rakiplerimiz "Türkiye'yi durdurmamız lazım!" diye konuşuyorlar. Bunun için PKK'yı kullandılar, IŞİD'i kullanıyorlar, yarın başka bir şey çıkarırlar.

IŞİD'in yeni kurulan bir örgüt olmadığı belli. İleride daha da çok konuşacak gibiyiz. Etkileri hem Türkiye'ye hem dünyaya yayılacak sanki. Yeni bir senaryo için 3-5 yılımız var gibi görünüyor.

Arkalarında tamamen Yahudiler var. Bundan hiç şüphemiz olmasın.

“TAYYİP BEY’İN MEYDAN OKUYAN BİR DİLİ VAR”

Zaten ikiyüzlü bir tarafımız var. Televizyona çıkıyor, adama toz kondurmuyoruz. Sizinle konuşurken tenkit ediyoruz. Çünkü Tayyip Bey’in şahsı ve AK Parti’nin kurumsal kimliği üzerinden İslam düşmanlığı yapıyor. Onun için de diyoruz ki burada bir çirkinlik var.

Tayyip Bey, Lozan gibi bizi bağlayan birçok anlaşmaya meydan okumaya başladı. Onun bu meydan okumalarının altında birçok mesaj var. Bunu daha kimse fark etmedi ama dışarıda bir hareket başlattığı kanaatindeyim.

Siz Erbakan Hoca’yı yakından biliyorsunuz, AK Parti de uzun yıllardır iktidarda. Mühendis kimliğinizle ve siyasetin içinden biri olarak Millî Görüş geleneğine ilişkin ne gibi tespitleriniz var?

Millî Görüş geleneği birinci hatta ikinci devrede kısmen farklı, ondan sonraki devrede daha farklı bir harekettir. Birinci devrede Erbakan Hoca siyasetinde siyonizmi hedef almıştı; Filistin meselesinden, bankacılık sisteminden, dünyadaki hâkimiyetlerinden dolayı siyonizmin dünyada egemenlik kurduğunu fark ettiği için direkt cephe almış ve bunu söylemlerinde dile getirmişti. Siyonizmin her türlü oyununu ortaya koymuş ve açık bir savaş açmıştı. Bu savaştan dolayı da birinci devrede büyük bir sanayi açılımı hamlesi başlattı.

Millî Selamet Partisi’nin ilk yıllarına mı döndük?

Oradan Refah Partisi’ne gelene kadarki süreci konuşuyorum. Millî Selamet Partisi dönemindeki söylemle Refah Partisi’nin on bir aylık iktidar döneminin icraatları birbirinden farklıydı. Birinci dönemde Türkiye sanayi hamlesini yaparken Almanya’yı model aldı. Planlar Almanya’nın sanayileşme süreci dikkate alınarak yapıldı. Bundan dolayı Millî Selamet, yatırımlarla ilgili en etkili bakanlık olan Sanayi Bakanlığını özellikle aldı. Ama yatırım ödeneklerini veren Maliye Bakanlığını alamadı. Batı hem hamlelerimizden hem söylemlerimizden tedirgin oldu.

Kur’an-ı Kerim’de “Küfür tek millettir!” diyor.

Evet, küfür Türkiye’ye karşı tek vücut olarak hareket etti. Zaten İslam âleminin diğer ülkeleri derin uykuda. Onların da uyandırılması lazım. Küfrün Türkiye’de de yandaşları var. Bu yandaşlar siyonizmin adamları. İçlerinde monşerler, masonlar var. Başlı ise seçilmiş siyasetçiler çekiyor. Hepsisi Batı için makbul insanlar. Onları Türkiye’de kendi taraftarları olarak görüyorlar.

Seçilmiş siyasetçiler diyorsunuz. Batı, Türkiye’de herhangi bir iktisadi faaliyeti, Türk siyasetinin aktörleri üzerinden mi yürütüyor?

Evet, onu demek istiyorum. Batı’nın Türkiye’de desteklediği siyasetçiler vardır. Onlar operasyonlarını bu siyasetçiler üzerinden yürütürler. O kişilerin yedi ceddini incelerler. Batı’nın desteklediği kişiler yabancı uyruklu olacak, gizli Hristiyan olacak, Sabetayist olacak. Bunları ülkede imtiyazlı kılmak için şirketlerinin distribütörlüğünü verirler. Böylece onlara ticari ayrıcalık sağlarlar.

1950’li yıllar da distribütörlük ve ithalat dönemi...

Hem ithalat hem montaj dönemi. Bu yöntemlerle Türkiye’de etkinlik kurdular. Arada birkaç tane gözden kaçmış veya işini çok iyi yaptığı için etki edilememiş insanlar da oldu. Siyaset kulvar dışına çıktığında TUSİAD devreye sokuldu. Onların devirme yöntemleri de ilginçtir; örneğin AP-MSP-MHP hükûmetini on bir milletvekilini ayartarak yıktılar. On bir milletvekilinden onuna yeni hükûmette bakanlık verdiler. Güneş Motel Olayı dediğimiz olay bu olaydır. Oradaki görüşmeden sonra bu on bir milletvekili, istifalarını verdiler. Onları satın aldılar. O tarihlerde birisi geldi, “Bavulla paraları ben götürdüm.” dedi. “Güneş Motel’e paraları ben götürdüm.” O zamanki gazeteler boy boy

yazdılar. O zaman çok kapsamlı bir sanayileşme hamlesi başlatmıştık. Her sektörde sanayileşiyorduk. Ayrıca sanayiye yurt sathına yayıyorduk. İstihdamın dengeli olması için Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Batı bölgelerimize yaymaya çalışıyorduk. O zaman Trakya’da sanayi daha yaygındı. Amacımız büyük şehirlerde nüfus yığılmasını önlemektir. Tıpkı Almanya’da olduğu gibi nüfusu dengeli bir şekilde Anadolu’ya yaymak istiyorduk.

Yani burada şunu söylüyorsunuz anladığım kadarıyla: Hakkâri’ye özel sektör gitmez, buraya devlet eliyle yatırım yapmak gerekir. Mesela azot sanayisi, Sümerbank fabrikaları, Et Balık Kurumunun kombinaları gibi...

Evet, nitekim dediklerimizin bir kısmını da yaptık. Ayakkabı yapımı için Sümerbank fabrikaları kuruldu. Mardin’de traktör fabrikası kuruldu. TÛMOSAN “Mardin’de adam bulamam, fabrikayı işletmem.” diyordu. Maksadımız, bugün olmazsa yarın bu işin üretime dönüştürülmesiydi. Mazıdağı’ndaki fosfat yatakları işletmeye alındı. Çimento fabrikaları işletmeye alındı.

Mesela Kilis’te MKE Müdür Muavini rahmetli Bahri Bey’in köyünün karşısında şişe makinaları fabrikası kurmak için Gaziantep kara yolu üzerinde bir arazi istimlak edildi, sosyal tesisler yapıldı ama ihaleler yapılacağı zaman ihtilal oldu. Kilis’te o fabrikalar üretime geçseydi, 1000-1500 insan bu fabrikalarda çalışacak ve bu makinalar Orta Doğu’ya ihraç edilecekti. Ve Kilis bugünden çok farklı bir şehir olacaktı.

Kulu’da inşaat makinaları fabrikası; Polatlı’da, Sakarya kıyısında makine kimya inşaat makinası fabrikası vardır. Buralarda bir Alman inşaat firmasının lisansı ile inşaat makinası üretildi. Üretim son derece kaliteliydi. Şimdi bütün bu yatırımları iki sene içerisinde bitirmeye kalktılar. Oysa ardından nükleer santral yatırımı gelecekti. Düşünün, Hoca 10 sene yönetimde kalsaydı bunların hepsi olacaktı. Bunları yaparken devlet olarak içinde olacaktı. Mesela TÛMOSAN, yüzde 51’i devlet, yüzde 49’u özelleştirmeye hazır bir fabrikadır. Yüzde 51 kimde? Devlette, İş Bankası’nda, Şekerbank’ta...

O zaman sizin yatırım modelinizle Kamu İktisadi Teşebbüsleri kuruluyor.

Hayır, biz onları anonim şirket olarak kuruyorduk. Ama MKE’nin yaptıkları MKE olarak devam ediyor.

Anonim şirketlerin yüzde 51’i Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası...

Şöyle, yüzde 51’in yüzde 41’i DESİYAB dediğimiz Devlet Sanayi İşçi Yatırım Bankasının, yüzde 10’u da Şekerbank’ın. Burada Şekerbank da yatırımın içine çekildi. Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası da hisselerini yurt dışındaki işlere satacak ve bir işçi bankası olacak. İsterse Türkiye’de de hisselerini halka açabilirdi.

Yani borsaya kota olacak.

Tabii tabii, halka açılacak. Millet bunun olabileceğine inanacak. O zaman satışlarda başa baş noktasında kâra geçiyor hâlinde de satış yapacak.

Aslında burada çok karma bir model var.

Bu modelde özel sektör yok. Ama özel sektörü hazırlamak gayesiyle devlet bu yatırımı başlatıyor. Japonya’nın yüz yıl önce yaptığını biz de yapmak istiyoruz. Özel sektörde sermaye birikimi yok. Yatırım için kaynak bulmaları güç. Dolayısıyla devletin öncülük etmesi gerekiyor. Halkın gücünü kullanarak bu modeli geliştirdik. Böylece riskleri de üstlendik. Bu fabrikalar satış yapıp kendini toparlayana kadar devlet üretimin tamamını satın alıyor. Kâra geçtikten sonra da şirketi halka açıyor. Halka açmak suretiyle yeni yatırım kaynakları yaratıyor. Bütün dünyadaki markalar böyle oluşmuş. Japonya’daki Toyota 16 sene zarar etmiş. Devletin desteği olmadan marka çıkaramazsınız. Devlet aldığı ürünü yerleştirecek, bunu da destekleyerek yapacak. Hoca bunu DESİYAB modeliyle çok

erken fark etmişti. Kısmen uygulanan bu model, daha sonra Konya'daki holdingler eliyle çarçur edildi. Sisteme güveni sıfırladılar.

Yeşil sermaye diye tanımlanan çok ortaklı şirketlerden söz ediyorsunuz...

O zaman yurt dışından çok para geldi. Almanya, Fransa, İsveç gibi ülkelerde çalışan insanlar, bu tür yatırımlara inanarak çok para gönderdiler.

Model tutsaydı halk üzerinden kalkınma modeli hayata geçirilebilirdi. Ama Türkiye'deki uygulamaları itibarıyla model ağır bir hasar gördü.

Hem de çok ağır hasar gördü. Çünkü model üçkâğıtçıların eline geçti. İşi bilen insanlar eliyle sistem yürütülmedi. Proje üretilip insanlar ikna edilmedi; sadece projenin gerçekleşeceği ümidiyle para toplandı. Bunu yapan insanların ne proje yapma kabiliyetleri vardı ne de hazırlanan projeyi yürütme kabiliyetleri. Üretim yapmayı bina yapmak zannettiler. Binaların içini dolduramadılar. Bunların içerisinde Kombassan büyük paralar topladı. Sonunda kalanlar arsa marsa almış iyi yerlerden. Türkiye, gıda yatırımlarıyla kalkınacak bir ülke değil. Teknolojik yatırımlar yapılmalı. Gıda üretimine devletin girmesine gerek yok. Sanayileşmede eksik olduğumuz taraf, ileri teknoloji gerektiren alanlara yönelmeyişimiz. Bunu yapacak olan devlet. Üretime geçip pazarda yerini aldıktan sonra bu firmaları halka açması lazım.

Millî Görüş geleneğinden gelen ve Erbakan Hoca'nın rahleitedrisinden geçmiş Erdoğan bunu nasıl fark etmedi? Veya fark etmediğini söylemek mümkün mü?

Oraya çabuk geldiniz. Öncesinde sanayileşmeyi yok etme hareketi var. Burada karşımıza, Batı çıktı. Onların engelleme çalışmalarına karşı Erbakan Hoca D-8 hamlesini yaptı. Bu hamle, savaş açmak anlamına gelmiyordu. Daha ziyade dünyanın gelişmiş yedi ülkesinin oluşturduğu G-7'ye karşı Müslüman sekiz ülkenin ittifakını sağlamaktı. Nitekim attığımız her adım barışçıl oldu. Diyalog ve eşitlik esasına dayalı bir ilişki geliştirmeye çalıştık. Bu anlayışın içinde, Batı'nın yaptığı gibi küçük görme yoktu. O dönemde siyonizmin Mezopotamya bölgesindeki hareketleri yoğunlaşmıştı. Bu net olarak görülüyordu. Erbakan Hoca o zaman bunları işaret ettiği için on bir ayda devrilince Tayyip Bey bundan ders aldı. Bunu vaktiyle Özal da görmüştü. Özal da iktidara gelince kalkınmada piyasa ekonomisine yöneldi ve yabancı sermayeyi Türkiye'ye çekmeye çalıştı. Erbakan'dan farklı tarafı bu yönüydü. Erbakan, yerli kaynakları harekete geçirmeye çalışmıştı.

Mühendis gözüyle baktığınızda Özal'ın kalkınma modeli doğru muydu?

Şimdi burada sektörlere göre bir kalkınma modeli geliştirmemekte fayda var. Özel sektör ve kamuyu ayrı ayrı değerlendirmek yerine bütüncül bakmak gerekiyor. Örneğin bilgisayarlarda kullanılan çip, çok özel bir teknoloji. Amerikan Intel firmasının ürettiği çipi üretecek bir kapı bulmanız gerekiyor. Çip teknolojisi çok gizli.

Intel firması bu çip teknolojisini geliştirmek için çok emek vermiş. Mikro teknolojinin kullanıldığı bu üretim, çok özel. Milyonlarca bilgi minicik bir çipin içine sığdırılıyor. Bu teknolojiye sahip olmanız çok masraflı. Hâlen bu konuda Intel'in rakibi çıkamadı. Bir ürünün onu geçebilmesi için ondan daha ileri teknoloji ile üretilmesi lazım. Şimdi yabancı sermaye olarak Türkiye'ye böyle bir firmayı getirebilerseniz kalkınmanıza pozitif katkı sağlar. Türkiye'yi sadece üretim bandı olarak kullanmaz, bilgi ve teknoloji transferi de yapar. Nitekim Malezya kalkınmasında bu tür yabancı sermayenin gücünü kullanıyor. Malezya da uzun yıllar İngiliz sömürgesinde kalmış bir ülke. Yerli kaynaklarla gelişebileceği sermaye birikimi yoktu. Onun için yabancı sermaye girişine ihtiyaç vardı. Malezya da bugünkü kalkınmasını yabancı sermayeye borçludur.

ERDOĞAN, ERBAKAN'DAN DERS ALDI MI?

Türkiye, sermaye birikiminin olmadığı bir ülke. Kalkınması için yabancı sermayeye ihtiyacı var. Ancak Türkiye'ye gelen yabancı sermaye de iç pazarı değerlendirmek için geldi. Nitekim Ford otomobil, Türkiye'de Taunus markasıyla üretilip iç pazara sürüldü. Japonya, İkinci Dünya Savaşı'ndan yıkımla çıkmış bir ülke. Ama Amerika, Çin'in önüne set çekmek için Japonya'yı yeniden ayağa kaldırıyor. Bir yanında SSCB, diğer yanında Çin gibi komünist blokun iki dev ülkesi olmasına rağmen Japonya ayağa kalktı. Amerika, Türkiye'yi pazar olarak görürken Japonya'yı üretici konumuna getirdi. Bunun için Japonya'yı destekledi. Japon ürünlerinin kendi pazarlarında dolaşımını destekledi. Aynı şekilde Kore Savaşı'ndan sonra ayrılan Kuzey Kore'yi dengelemek ve sınırlamak için Güney Kore'nin kalkınma dinamiklerini harekete geçirdi. Malezya hangi dinamikler üzerinde kalkınmasını gerçekleştirdi?

Malezya, İngiltere'nin eski sömürgesi ve sosyalist blok üyesi değil. Serbest piyasa ekonomisi var ve Batı, ucuz üretim gerçekleştirebileceği yatırım alanlarına ihtiyaç duyuyor. Verginin, enerjinin, insan gücünün önemli bir külfet olmadığı yerlere ihtiyacı var. Malezya'yı bunun için tercih ettiler. Malezya'da kalkınma adımları 1960'larda atıldı. Güney Asya'daki nüfus yoğunluğu üretici ülkeler için ideal bir pazar niteliğinde. Bu durum aynı zamanda ucuz iş gücü de sağlıyor. Neye ihtiyacı var? Yönetim istikrarına. Malezya'da istikrar da vardı.

Buradan anladığım, Malezya da farklı bir sömürüye maruz kalmış. Ucuz iş gücünü sömürmüştü.

Buna “İş gücünü sömürttü.” demeyelim. Çünkü bugün birçok ülke, yabancı sermayeyi çekmek için uğraşıyor. Halkın geçim kaynaklarına ihtiyacı var. Buna sömürü olarak bakmamak lazım. Yatırım ve iş gücünün bulunduğu nokta diyebiliriz. Çünkü o bölgelerde pazar var. Mesela o dönemin en önemli ürünleri radyo ve teyp idi. Sonra transistörlü radyo ve radyo-teyp bir arada çıktı. Dünyada büyük bir pazar vardı. Ürettiğin ürünleri dünyaya pazarlayacaksın. Mesela nereye satacaksın? Tabii ki Türkiye gibi ülkelere. Türkiye de Malezya'nın yaptığını yapabiliyordu. Ama Türkiye'de yönetim istikrarı yoktu. Malezya, yabancı sermaye için ideal bir ülkediydi. Çin o zaman katı komünist politikalar uyguluyordu. Bir nevi yabancı sermaye düşmanlığı vardı. Ama Malezya'da serbest piyasa ekonomisi uygulanıyordu. Ticari serbestlik vardı. Ülke nüfusu Müslüman'dı. İktidarda istikrarlı bir hükûmet vardı. Philips marka ilk transistörlü radyomu 1963 yılında Almanya'dan aldığımda arkasında “Made in Malezya” yazıyordu.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.